

שקל דיגיטלי

משתמשי ושימושי קצה

19/9/2023

לפורום תעשייה פיננסית

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

החלטות ועדת ההיגוי יוצגו בירוק

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

סוגי משתמשים אפשריים

ברמה העליונה סוגי משתמשים סווגו לשני מחזים : [תושבות] X [פונקציונליות].

תושבי חוץ	תושבי ישראל	תפקיד
		יחידים, צרכנים
		עסקים קמעונאים
		עסקים סיטונאים
		מוסדות ממשלתיים
		גופים פיננסיים

סוגי משתמשים אפשריים

ברמה העליונה סוגי משתמשים סווגו לשני מחזים : [תושבות] X [פונקציונליות].

דוגמאות

תושבי חוץ	תושבי ישראל	תפקיד
תיירים	אזרחים, ילדים, עובדים זרים	יחידים, צרכנים
אמזון	פלאפל	עסקים קמעונאים
קולגייט	תנובה	עסקים סיטונאים
שגרירות זרה	עיריית יבנה, ביטוח לאומי	מוסדות ממשלתיים
HSBC	קרן פנסיה	גופים פיננסיים

לכל סוג ישנם תתי סוגים

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

החלטות ועדת ההיגוי יוצגו ב**ירוק**

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קטנים		
עסקים סטנדרטיים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומים - יחידים

• כל תושב חוקי בישראל יהיה זכאי לקבל גישה לשימוש בשקל הדיגיטלי לאחר הליך "הכר את הלקוח" (KYC)

○ גילאי מינימום להחזקה - הגילאים לפתיחת חשבון/ארנק בהסכמת הורים (ללא הסכמתם) יהיה נמוך או שווה לאילו הדרושים לפתיחת חשבון בנק. כיום 14 (16) בהתאמה.

*החלטה סופית לגבי הגיל תתקבל בהמשך

לעומת זאת, לא יהיה גיל מינימום לשימוש בשק"ד – ילדים בכל גיל יוכלו לשלם, לקבל תשלומים ולהחזיק בשקל דיגיטלי דרך תת-חשבון/תת-ארנק המקושר לחשבון ההורה ובהסכמתו.

סביר שיפותחו אפליקציות/ארנקים ייחודיות לקטינים (תקציב, הגבלות הורים, חינוך פיננסי).

המערכת תאפשר למשתמשים המעוניינים לפתוח חשבונות/ארנקים משותפים לשנים או יותר משתמשים (למשל, חשבון משותף לבני זוג).

תיעדוף

סוגי
המשתמשים

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קמעוניים		
עסקים סיטונאים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומים - יחידים

- כל תושב חוקי בישראל יהיה זכאי לקבל גישה לשימוש בשקל הדיגיטלי לאחר הליך "הכר את הלקוח" (KYC)
- תושבים זרים חוקיים יוכלו להחזיק שק"ד - באותם התנאים והמגבלות כמו תושבי ישראל, למשך שהייתם.
שימוש חשוב בהקשר זה - העברות כספים חוצות גבולות עבור עובדים זרים.
- תושבים לא חוקיים - ייתכן ויהיו זכאים לאחר פרק זמן מסוים.

תיעדוף

סוגי
המשתמשים

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קמעונאים		
עסקים סיטונאים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומים - יחידים

- מערכת השק"ד תהיה מכילה ונגישה עבור מגוון אוכלוסיות.
- כגון: בעלי מוגבלויות פיזיות (למשל עיוורים) טכנולוגיות (לא רק סמארטפון) ושפה (ערבית, אנגלית ועוד).
- תתאפשר טעינה ופריקה מול מזומן.

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קמעוניים		
עסקים סיטוניים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומי - עסקים וארגונים פרטיים

כל ארגון תושב ישראל יהיה זכאי לקבל גישה לשימוש בשקל הדיגיטלי לאחר הליך "הכר את הלקוח" (KYC)

מערכת השק"ד תתמוך בהגדרות ותפקודי מערכת התואמים את צרכיהם של ארגונים שונים ברמה שאינה פחותה מאלו הניתנים בחשבונות בנק.

לדוגמה - זכויות חתימה מותנות, ופיצול הפעילות לתת-ארגונים/חשבונות, על מנת לאפשר פונקציונליות הנדרשת לעסקים

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

החלטות ועדת ההיגוי יוצגו ב**ירוק**

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קמעונאים		
עסקים סיווגיים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומי - עסקים וארגונים פרטיים

עצמאים

• ישות היברידית עם תכונות של משק בית ועסק כאחד.

☛ אם יהיו כללים שונים לחשבונות פרטיים ועסקיים, יכולה להיווצר בעיית אינפורמציה א-סימטרית - המשתמש יודע אם התנועה היא עסקית או לא, אך המערכת לא יודעת. ידרשו לכן פתרונות ייחודיים.

דוגמאות:

☛ **עמלות, מגבלות אחזקה** ← עיצוב מבנה ייחודי.

☛ **כללי הפרטיות** ← אפשרות ליישום פתרונות היברידים ייחודיים. (למשל פרטיות א-סימטרית)

• לצרכים ניהוליים, ה-PSP ים יכולו לייצר **תתי ארנקים/חשבונות נפרדים לעסק ולמשק הבית** עבור אותו חשבון.

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קטנים		
עסקים בינוניים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומי מוסדות ממשלתיים וציבוריים

הממשלה ומוסדות ציבוריים ← כולל עיריות, ביטוח לאומי, רשות המיסים, בתי המשפט ועוד...

הן נייר המכובדות של בנק ישראל (2023)* והן BIS (2021)** מציינים שהממשלה היא גורם חשוב ליצירת אימוץ ואפקט רשת.

- השק"ד ישמש לגביית אגרות, קנסות וכן מתן קצבאות דיגטליות.
- שק"ד יכול לתמוך ב-DvP של רישיונות ממשלתיים דיגיטליים ומסחר בבעלויות רשומות דיגטליות..
- שק"ד יוכל להוות תשתית למערכות מס וניכוי במקור אוטומטיות עתידיות.

*בנק ישראל (2023): עקרונות ליצירת מכובדות "ו"אפקט רשת" בשקל דיגיטלי

**"CBDC: User Needs and Adoption"

תיעדוף

סוגי
המשתמשים

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קמעונאים		
עסקים סיטונאים		
מוסדות משלתיים		
גופים פיננסיים		

מקומי – מוסדות פיננסיים

- חברות תשלומים, (למשל חברות כרטיסי אשראי) יכולו לאפשר קישור כרטיסי תשלום ובתי עסק ישירות לחשבונות השק"ד במקום לחשבונות בנק מסורתיים.
- שק"ד יוכל לשמש למסחר בני"ע דיגיטליים. (סיטונאי או קמעונאי)

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

החלטות ועדת ההיגוי יוצגו ב**ירוק**

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קטנים		
עסקים בינוניים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

זרים - יחידים

- **תיירים המבקרים בישראל יהיו זכאים לקבל גישה לשימוש בשקל הדיגיטלי לאחר הליך KYC קל ופשוט יחסית למשך שהייתם החוקית.**

למשל בדרכים הבאות:

- ארנק שק"ד עם KYC מוגבל, הנטען מכרטיס אשראי או מזומן, יפוג/יחסם לאחר פרק זמן מוגדר ו/או לפי מיקום גיאוגרפי .
- לתיירים אשר יש ארנק CBDC של מדינה אחרת או מנגנון תומך אחרת, מנגנון חוצה גבולות עם CBDC זר (כדוגמת "Icebreaker").
- **כל התקנות וההגבלות החלות על מקומיים, לכל הפחות, יחולו גם על תיירים**
-

תפקיד	תושבים	תושבי חוץ
יחידים		
עסקים קטנים		
עסקים בינוניים		
מוסדות ממשלתיים		
גופים פיננסיים		

ארגונים פרטיים זרים

- כל ישות משפטית שאינה תושבת ישראל המעוניינת בכך תוכל (אך לא בהכרח זכאית) לקבל גישה למערכת השקל הדיגיטלי.
- מותנה בהסכמת PSP לקבלה ולשרתה, והליך KYC רלוונטי. כל ההגבלות החלות על תושבי ישראל, לכל הפחות, יחולו על גם על תושבי חוץ.
- לחליפין, מערכת תשלום חוצת גבולות עבור שותפי סחר חוץ כדי לקבל/לשלם ב CBDC זר כאשר היבואנים ויצואנים הישראלים משלמים/מקבלים תשלומים בשקל (דוגמת Icebreaker)

על מה נדבר

• סוגי המשתמשים

• החלטות לגבי משתמשים מקומיים

• סוגיות שקשורות למשתמשים מקומיים

• החלטות לגבי משתמשים זרים ודוגמאות.

• תעדוף המשתמשים

החלטות ועדת ההיגוי יוצגו ב**ירוק**

- מההחלטות עולה שכמעט כל מי שרוצה יכול לפתוח חשבון/ ארנק.
- יתכן ובסוף הדרך אכן השק"ד יוכל לשרת את כל המשתמשים הפוטנציאליים שהוזכרו.
- עם זאת, בניית מערכת אשר תוכל לשרת את כולם ותמצא פתרונות לכל הסוגיות הינה פרוייקט מסובך וארוך.
- הפעלה הדרגתית הן של משתמשים שונים והן של פיצ'רים שונים תאפשר למידה ותיקון בין שלב לשלב ותחסוך טעויות ועלויות מיותרות.
- היא גם תאפשר עליה לאוויר (חלקית אמנם) מוקדמת יותר ותאפשר למקסם את הערך הנוכחי של התועלת מהפרויקט.

- ניתחנו עבור כל סוג משתמש את התועלת החברתית הכוללת מול העלות.
- את העלות הערכנו לפי המורכבות והאתגרים (תפעולים, משפטיים, טכנולוגים, כלכלים, וחברתיים) הקשורים למשתמשים השונים.
- לבחינת התועלת, הסתכלנו על:
 - המידה שבה שיתוף של כל סוג משתמש מתאימה ל - מוטיבציות* של בנק ישראל להנפיק CBDC
 - עד כמה כל סוג משתמש תורם למכובדות ואפקט הרשת** של השקל הדיגיטלי.

*בנק ישראל (2021), "שקל דיגיטלי של בנק ישראל תועלות אפשריות, טיוטת מודל וסוגיות לבחינה".

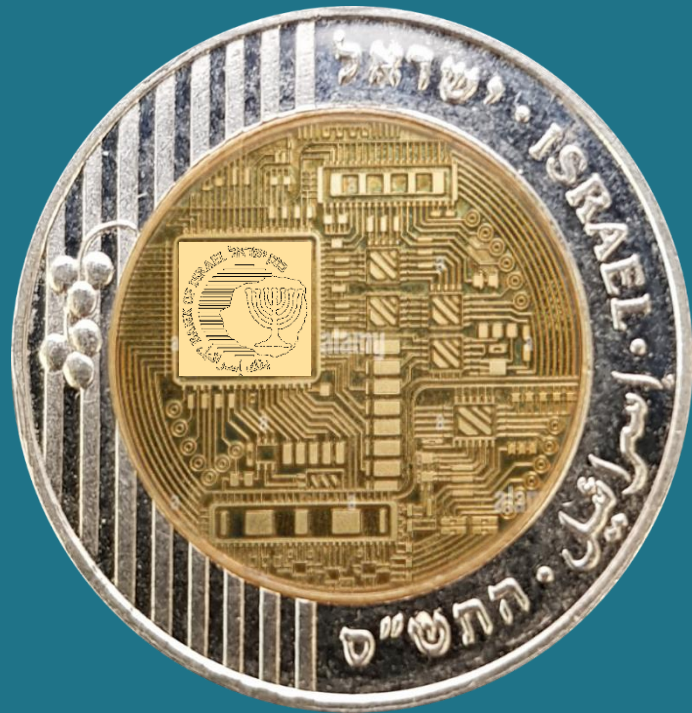
* *בנק ישראל (2023): עקרונות ליצירת מכובדות "ו"אפקט רשת" בשקל דיגיטלי

תעדוף

שימושים •	משתמשים	
- P2P • - צרכן ← עסקים - P & B ← ממשלה (אגרות, קנסות וכו') - ממשלה ← P קצבאות	✓ יחידים תושבי ישראל (כולל ילדים) ✓ עסקים קמעונאיים תושבי ישראל ✓ כמה שיותר מוסדות ציבור.	1 בהשקה
- B2B • - משכורות: נטו, מיסים, פנסיה וכו'. - ביטוח: פרמיות ותשלום. - תשלום חוצי גבולות של תיירים בישראל וישראלים בחו"ל. - סליקה של ניירות ערך דיגיטליים עם CBDC.	✓ עסקים סיטונאיים ישראלים. ✓ גופים פיננסיים מקומיים. ✓ ספקי FX.	2 יכלל, אך לא בהכרח בהשקה
- רכישה מקוונת בשקל ברחבי העולם. - השקעה של מוסדות זרים בנכסים דיגיטליים שקליים.	✓ גופים פיננסיים זרים ✓ יחידים עסקים ומוסדות בחו"ל המעוניינים להחזיק שק"ד	3 לשקול בהמשך

שאלות לפורום

1. מה לדעתכם הגיל המתאים לפתיחת חשבון בשק"ד (עם, בלי הסכמת הורים)?
2. מה דעתכם על שימוש של זרים חברות, תיירים בשק"ד?
3. האם יש לכם הערות לגבי הפתרונות שהוצעו לגבי ילדים, עצמאים, תיירים.
4. מה דעתכם על מערכת מיסוי (עקיף) אוטומטית בשק"ד שתפשט/תייעל את הצורך להגיש דוחות מע"מ או מס קניה, בלו וכו'.
5. האם יש הערות/ נושאים נוספים הקשורים לסוגי המשתמשים שאותם את מייצגים שתרצו להוסיף.

תודה.

